

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙ

ΒΛΑΧΩΝ Η ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΩΝ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάθ. 433.)

16. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ ἐν Ἑλλάδι Βλάχοι ὡς ἐκ τῆς φυλετικῆς καταγωγῆς τῶν ἑκαλοῦντο Ρουμουνοί, οἱ δὲ συζῶντες αὐτόχθονες Ἕλληνες ἐτροποποίησαν μετὰ καιρὸν τὴν λέξιν « Βλάχοι » εἰς τὴν κλήσιν « Κουτσόβλαχοι, » οἷονεὶ Δακκορουμουνοὶ νενοθευμένοι τῇ γλώσσει καὶ τοῖς ἥθεσι, καὶ περιφρονητικῶς πῶς προσεπεδόθη μετὰ ταῦτα ἕνεκα τῆς διαίτης αὐτῶν ἢ κλήσει Πριτσόβλαχοι (1), ἢ παρὰ τοῖς τότε Ἡπειρώταις ἐθιζομένη καὶ τανῦν ὠρισμένη εἰς τοὺς ποιμενοβίους Κουτσόβλάχους (2).

17. Τῶν ἀναγραφέντων Βλάχων ἐποικίων διάφοροι εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Ἀρβανιτόβλαχοι (Καραγκούνιδες.) Οὗτοι ἐκ τῶν περὶ τὴν Στενίμαχον, πόλιν τῆς Φιλιππουπόλεως, Δακκορουμουνοῶν ἀποσπασθέντες μετὰ τῶν ποιμνίων τῶν περὶ τὴν Π' ἑκατονταετηρίδα, προσεχώρησαν εἰς τὴν Πινθίαν σειρὰν, καὶ ἐξελέξαντο πρὸς θερινὴν βοσκήν τῶν ποιμνίων τῶν τὰ ὄρη τῆς Πρεμετῆς, σύμπλεγμα τῆς Πίνδου ὄντα, ἐνθα κεῖται τὸ Καστρέτσι καὶ ἡ Φράσαρη, κῶμαι τῆς Ἡπειρωτικῆς ταύτης Ἐπαρχίας, ὡς δ' ἐκ τῆς ἐπιμιξίας τῶν μετ' Ἀλβανῶν τοῦ τμήματος τῆς Αὐλώνας καὶ τοῦ Μπερατίου, τῆς τε πελατείας ἦν ἀκολούθως προσήνεγκον ἐκόντες ἄκοντες πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Πρεμετῆς ἰσχύοντες Τουρκαλβανούς, ὁμιλοῦσιν ἅπαντες καὶ τὴν Ἀλβανικὴν, τηρήσαντες ἀνόθευτον τὴν Δακκορουμουνικὴν μεταξὺ τῶν, καὶ τὰ ἔθνη καὶ τὸ ἦθος τῶν ποιμενοβίων προγόνων τῶν, ὥστε ἐκ τῆς συμβιώσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἐγχωρίων Ἀλβανῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, μεθ' ὧν συνα-

λάττονται καὶ συνεντυγχάνουσι, κατ' οὐδὲν ἐπολιτίσθησαν μέχρι τοῦδε τὸν χριστιανισμὸν δὲ πρεσβεύοντες, τὸ ὄνομα καὶ τὸν τύπον τοῦ προγονικοῦ θρησκευτικῆς ξηρῆς διατηροῦσι, διότι μετὰ αὐτῶν σπανιώτατα εὐρέθη τις μαθὼν μετρίως τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, μάλιστα δὲ ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους ὀλίγιστοι αὐτῶν ἐκκλησιάζονται. Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι καὶ τοὶ τοιοῦτοι τυγχάνοντες ἐπιδιώκουσι τὴν σεμνοβιότητα, καὶ μετ' οὐδενὸς ὁμοδόξου Ἀλβανοῦ, Βλάχου ἢ Ἑλλήνου συννενοῦσι τὰ τέκνα αὐτῶν, θεωροῦντες αὐτὸ ἀνοσιούργημα (1). Οὗτοι λοιπὸν Δακκορουμουνοί, διὰ τῆς ἀπολιτεύτου ζωῆς τῶν ἐκπροσωποῦσι τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἀρχαίας εἴσεις τῶν ἐκ τῆς Κάτω Μυσίας προελθόντων καὶ ἐμφωλευσάντων εἰς Θράκην καὶ ἀλλαχόσε, ὡς ἐβρέθη (2).

18. Τὰ περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐμφωλεύσεως τῶν ἡμετέρων Βλάχων ἀναγράψαντες, καὶ μεταβαίνοντες εἰς τὸ εἶδος, δι' αὐτὸ κοινωνικῶς διακρίνονται, διαιροῦμεν αὐτοὺς α' — εἰς μεταβατικούς καὶ φερραίους ποιμενοβίους, β' — εἰς μεταβατικούς μὲν ἐπίσης, ἀλλὰ καὶ κοινότητα σχηματίζοντας περιοδικῶς ἐγκαταλειπομένην καὶ γ' — εἰς σταθεροὺς κατοίκους πόλεων, κωμῶν, χωρίων ἢ ἐπαύλεων. Τοῦ πρώτου εἴδους εἰσὶν οἱ προσκτιθέμενοι Ἀλβανιτόβλαχοι, οἵτινες κατ' ὁμάδας ἐκ τεσσαράκοντα ἢ πλείονων οἰκογενειῶν συγκαιμένας, καὶ ὑπὸ τὴν φροντίδα καὶ διεύθυνσιν ἑνὸς τῶν ἐμπειροτέρων καὶ εὐπορωτέρων μελῶν ἐκάστης, φέροντος τίτλον Σκουτέρη (διευθυντοῦ), συννενοῦνται μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων προβάτων, καὶ κατὰ μὲν τὸ θέρος μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς συνδιαιτῶνται ἐν ὑπαίθρῳ, ἐκμισθοῦντες τμήμα νομῆς θερινῆς, ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Πινθίας σειρᾶς καὶ τοῖς συμπλέγμασι καὶ προσβολαῖς αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους συλλήθδην κατασκηνοῦντες εἰς τὰς βρακίμους πεδιάδας τῆς Αὐλωνίτιδος, τῆς Μολοσσίας, τῆς Χαόνις,

(1) Εἰσὶ τινες τῆς προεκταθειμένης ἀβασίμου γνώμης ὁπαδοί, πιστεύσαντες ὅτι ἡ λέξις « Πριτσόβλαχοι » ἐμπεριέχει τὴν ἐθνικὴν καταγωγὴν, ἐτυμολογοῦντες αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Ἀμπροῦτσιον πόλεως τῆς Ἰταλίας, ἐξ ἧς διατείνονται ὅτι ἀπέκρησαν εἰς Ἡπειρον, ὅτε αὕτη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατεκτήθη· πράγματι ὅμως τὸ ἐπωνύμιον ἐκεῖνο ἐγεννήθη ἐκ τῆς κοινῆς λέξεως « Πριτζιά » (πριτὴν), σημαίνουσης τὴν συνήθως ἐκ τῶν φορεμάτων αὐτῶν ἐκπεμπόμενην ἀπερροάν, ἕνεκεν τῆς νυχθημέρου συνδιαιτήσεως μετὰ τῶν προβάτων καὶ τῆς ἀμείξεως τοῦ γάλακτος καὶ κατασκευῆς τοῦ τυροῦ καὶ τοῦ βοτύρου, ἅτινα ὡς κύριον ἔργον διαχειρίζονται καὶ πωλοῦσιν.

(2) Ἡ λέξις « Βλάχος » ἔσχεν εἰς τὸ μετὰ αὐτὸ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως « βοσκός, » καὶ ὑπὸ τὴν σημασίαν ταύτην διεπλάσθησαν καὶ ἀνάγονται αἱ κοιναὶ παροιμίαι « Βλάχος γεννιέται, τσουμάκα (ποιμενικὴ ράβδος) κελεκεῖται » — « Ἢφερ' ὁ Βλάχος τὸ τυρὶ » — « Ἐμεῖς οἱ Βλάχοι, ἔπως νὰ λάγη » — « Βλάχος ἔς τὸ βουνὸν, ἡμερ' ἢ θάλασσα » — « Ἐκοτώσαν ἕναν Βλάχον, μὲς τὸν... μου τὸ γράφι » — καὶ ἕτεραι τινες κατακεχωρισμέναι ἐν τῷ Παροιμιασθηρῷ Π. Ἀρβαντινοῦ.

(1) Περιεργείας χάριν ἐρευνήσαντες γέροντά τινα Σκουτέρη περὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν τὸ τοιοῦτον συνοικέσιον θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ἀπαίσιον, ἠκούσαμεν, ὅτι ἐκπηγάξει καὶ ὑπαγορεύεται ἐκ τῆς φιλοστοργίας τῶν, διότι θεωροῦσι βραχύδιον ἐσομένην πᾶσαν κόρην, ἥτις ἀνατραφεῖσα ἐν ὑπαίθρῳ, μεταβάλλει οὐστήμα διαίτης, καὶ κατοικίας μόνιμῶς ἐν οἰκίᾳ, ἐν ἣ ἡ καθαριότης τοῦ ἀέρος διαφθείρεται. Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ποιμενοβίων τούτων κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξῆλθον ληστρικαὶ συμμορίαι, καὶ συννενοήσεις πολλῶν σκουτέριδων μετὰ διαφόρων λησταρχῶν ἀπεκαλύφθησαν.

(2) Ἡ περὶ Γκαραγκούων σύντομος διατριβὴ τοῦ Κυρ. I. Μ. (Πανθ. τόμ. III'. Τεύχ. 413) οὐκ ἐρείδεται εἰς ἀκριβές τι περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐμφωλεύσεως αὐτῶν· τὰ δὲ περὶ τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτῶν συστήματος συγγείει πρὸς τὰ τῶν Σαρακατσάνων, δι' ὃ καὶ ἀμφισβάλλομεν καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ, ὑπερ' ἀποδίδωσιν εἰς τοὺς ὡς εἴρηται φερραίους, τοὺς ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ διαβιούντας, διότι ὀλίγοι τῆς τοιαύτης φυλῆς ποιμενοβίοι μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἔμειναν αὐτόσε βιωῦντες.

Θεσπρωτίας και Ἀμβρακίας, ἐν αἷς αἱ χειμεριναὶ νομαὶ εἰσὶν ἄφθονοι, ἀλλὰ καὶ προθύμως προσφέρονται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν ἰδιοκτημόνων. Ἀφοῦ δὲ ἀφαιρηθῶσι τὸ ἐκμίσθωμα καὶ τὰ πρὸς διατροφήν καὶ φόρον τῶν προβάτων ἀναλισκόμενα, διανέμεται τὸ περίσσευμα τοῦ ὀλικοῦ ἐτησίου προϊόντος τῆς ποιμνῆς μεταξὺ τῶν συμμετόχων μελῶν τῆς ομάδος, ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν προβάτων, ἅτινα ἕκαστος κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς σχηματισθείσης μετοχικῆς ομάδος προσήγαγε. Τοιούτους φερείοικους ποιμένας ὀλιγίστους ἔχει ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Μακεδονία, Σαρκατσάνους καλουμένους καταχρηστικῶς, διότι οἱ Σαρκατσάνοι ὀρμῶνται ἐξ Ἑλλήνων καὶ Ἡπειρωτῶν καὶ αὐτόχρημα Ἕλληνες εἰσι (1). Ἀπόσπασμα τῶν Ἀλβανιτοβλάχων τούτων ἔμεινεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐνδικοιῶμενον κατὰ τὰς ὄρεινὰς νομάς τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Εὐρυτανίας, φυλάττον ἀπαρεγκλίτως τὸ παππῶν ἦθος καὶ ἔθος, διακρινόμενοι τῶν αὐτόσε ὁμοδιαιτῶν Σαρκατσάνων.

Β'. Τοῦ δευτέρου τῶν ποιμενοβίων εἶδους εἰσὶ πάντες οἱ ἐνοικοῦντες τὰς Ἡπειρωτικὰς κώμας Σαρμίνων, Περιβόλι καὶ Βδέλλαν, καὶ τὸ Δέντσιον

(1) Οἱ φερείοικοι οὗτοι ποιμένες, ὡς οἱ Ἀλβανιτοβλάχοι διαβιῶντες, λείψανά εἰσι τῶν ἀρχαίων ποιμενοβίων Ἀκαρνανῶν καὶ Ἡπειρωτῶν, ἔπερ καταδεικνύεται ἐκ τῶν ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν, τῆς γλώσσης δηλ. τῶν ἠθῶν καὶ τῆς φυσιογνωμίας. Τειούτους δὲ ἔντας καὶ φαινομένους ὑπῆρξάν τινες, ἐν εἷς καὶ ὁ ἀξιότιμος Πουκεθίλ, ταυτίζοντας αὐτοὺς μετὰ τῶν Ἑλληνοβλάχων ποιμενοβίων, ἐνῶ οὔτε γὰρ τῆς Κουτσοβλαχικῆς γλώσσης γινώσκουσι. Περὶ τοῦ ῥηθέντος Γάλλου περιηγητοῦ οὐδὲν παράδοξον, διότι περὶ Ἀλβανῶν τῆς Παλαιᾶς Ἡπέρου γράφων ἀνευδοκίμως κατατάττει ὡς αὐτόχρημα Ἀλβανούς καὶ τοὺς ἐνοίκους τῆς περιοχῆς τῶν Κουρέντων καὶ τοὺς ὁμίρους αὐτῶν ἐπαρχιώτας τῆς Παραμυθίας, καὶ τοὺς Παργίους αὐτοὺς, διότι καὶ ὁ ἀξιόλογος ἐκεῖνος Γαλάτης ἐνεπνέετο ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν του προθέσεων ἐν πλείσταις τῶν ἀναγραφῶν του. Παράδοξός ἐστιν ὅτι οἱ ῥηθέντες ποιμενοβιοὶ Ἕλληνες ἔσχον τὴν κλησιν ταύτην ἐκ τῆς κώμης Σακαρέτσι τῆς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Βάλτου, ἐξ ἧς οἱ προπάτορες αὐτῶν ἀποσπασθέντες ἐπέδηθησαν εἰς τὸν φερείοικον ποιμενοβίον βίον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ κλήσει ταύτῃ ὑφίσταται ἡ λέξις Κατσάνοι, ἴσως οἱ ἐν λόγῳ Σαρκατσάνοι ὡς γειτνιαζόντες τοῖς Κατσανοχωρίσις ἐκλήθησαν «Παρακατσάνοι» ἢ Ὀροκατσάνοι ἢ Καρακατσάνοι. Τῶν ποιμενοβίων τούτων ομάδες τινὰς ἄγουσι τὰ ποιμνία αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη τοῦ Ζαγορίου καὶ τοῦ Μαλακασίου κατὰ τὸ θέρος, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα μεταβαίνουσιν εἰς Θεσπρωτίαν καὶ Ἀμφιλοχίαν. Τούτων δὲ συγγενεῖς καὶ σύμφιλοι εἰσὶν οἱ ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ φερείοικοι ποιμενοβιοὶ, καὶ ἐκ τῆς φυλετικῆς ταύτης ομάδος οὐκ ὀλίγοι ἠνδραγάθησαν πρὸς τὴν ἐπαναστάσεως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀγῶνι, ὡς κλέπταρχοι καὶ ὀπλαρχηγοί, ὅποιοι ὁ Κατσαντώνης, ὁ Τσόγκας καὶ ἕτεροι. Πρὸς τοὺς ἀστούς καὶ χωρικοὺς τῆς Ἡπέρου συμπεριφορὰ αὐτῶν ὑπάρχει κοινωνικὴ καὶ εὐάρεστος, καὶ τὸ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς διατυπώσεις καθῆκόν των ἀρκούντως ἀνεπίμαμπτον, διότι ὅπου ἐν ἐνδικοιῶνται ἐκκλησιάζονται εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ πλησιεστέρου χωρίου δις καὶ τρίς τῶ μηνός, καὶ ἰδίως αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ομάδας ἀπὸ πρωίας προσφαιτῶσιν εἰς τὸν ναόν, ὡς δορκάδες διανόουσαι δίωρον καὶ τρίωρον ἀπόστημα, ἐν αἷς καὶ μητέρες νεογνῶν συμπαραμαρτοῦσι, φέρουσαι ἐπ' ὤμων τὴν αἰώραν ἐν τῇ τὸ τέκνον αὐτῶν ἐπαγαπέυεται.

τῆς Κονιτζῆς, οἵτινες συστηματικῶς καὶ ἐν ὠρισμένην ἡμέρᾳ ἐγκαταλείποντες τὰ οἰκήματά των ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἱερέων καὶ γερόντων, ἀπέρχονται πανοικί μετὰ τῶν προβάτων των κατὰ διαφόρους ομάδας εἰς τὰς βοσκησίμους πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας, ὅπου διαμένουσιν ἐν σκηναῖς συνδικαιτώμενοι ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαΐου, ἔχοντες καὶ τὰ οἰκεία φορτηγὰ κτήνη, δι' ὧν ἐκτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ κόμησης τῶν Θεσσαλικῶν προϊόντων εἰς διαφόρους διευθύνσεις. Παραπλήσιον σύστημα μεταβατικῆς σκηνώσεως ἀκολουθοῦσι καὶ τὸ ἡμισυ τῶν ἐνοίκων τοῦ Συρράκου καὶ τῶν Καλαρρυτιῶν μεταβαίνοντες εἰς τὰς χειμερινὰς νομάς τῆς Ἀμφιλοχίας, συνήθως, πρὸς ἐν σκοπὸν καὶ οἱ ῥηθέντες Σαρμινιώται· τὸ αὐτὸ δὲ σύστημα μετέρχονται καὶ οἱ κάτοικοι τῶν τοῦ Ἀσπροποτάμου χωρίων, ὅσα κείνται εἰς τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ κλιτύας τῆς Πίνδου (περὶ ὧν κατωτέρω) παραχειμάζοντες κατὰ τὴν Θεσσαλίαν (1)· εἰς τὴν αὐτὴν δὲ κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ οἱ ποιμενοβιοὶ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας, μεταβαίνοντες μετὰ τῶν ποιμνίων των εἰς τὰς διαθέσιμους νομάς τῆς Βερροίας, Καστορίας, Μπιτωλίων, Κοριτσᾶς καὶ ἀλλαχόσε, ὅπου τὸ κλίμα ἐστὶν εὐκραές, καὶ νομαὶ εὐχορτοὶ καὶ διαθέσιμοι ὑπάρχουσιν. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν τὰ ῥηθέντα πεδινὰ μέρη τῆς Μακεδονίας, πᾶσα ἡ Θεσσαλικὴ λεκάνη καὶ ἡ παραλία Ἡπέρος ἀπὸ Ἄρεως μέχρι τοῦ Δώου καὶ πέραν αὐτοῦ βριθοῦσι ποιμνίων ἀνηκόντων εἰς τοὺς ποιμενοβίους καὶ εἰς διαφόρους κοινότητας κειμένας εἰς θέσεις δυσκράτους καὶ χιονοσκεπεῖς, αἵτινες ὑπὸ ποιμένας μισθίους καὶ οἰκείους μεταβιβάζουσι τὰ θρέμματα αὐτῶν εἰς εὐχερῆ παραχείμασιν, ἔπερ τακτικῶς ἀκολουθοῦσι καὶ οἱ κτηνοτρόφοι κάτοικοι τῆς ὄρεινῆς Γκεγκαρίας, ἀποστέλλοντες εἰς Θεσσαλίαν μυριάδας βαθυμάλλων προβάτων. Ὡς δ' ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου ἱκανὴ πρόσοδος κατ' ἔτος εἰσπράττεται καὶ συρρέει εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Κυβερνήσεως, λόγῳ νομαίων τελῶν καὶ προβατονομίου καὶ σημαντικῆς ἀναλώσεως τοῦ μονοπωλουμένου ἄλατος.

Γ'. Τὸ τρίτον εἶδος τῶν Ἑλληνοβλάχων συγκροτοῦσιν ὅσοι ὡς εἴρηται κατὰ καιρὸν ἐγκαταλείψαντες τὸ πατρῶον βιωτικὸν στάδιον ἐσχημάτισαν κοινότητος διαφόρους, καὶ διὰ τῆς γεωπονίας, τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπολιτίσθησαν καὶ προήχθησαν. Τῶν κοινοτήτων δὲ τούτων στατιστικὴν περίληψιν εὕρισκε ὁ ἀναγνώστης κατωτέρω.

19. Περὶ τῆς τῶν Ἑλληνοβλάχων τοῦ Β' καὶ Γ'

(1) Τὸ αὐτὸ μεταβατικὸν σύστημα ἀκολουθοῦσι τακτικῶς καὶ οἱ αὐτόχρημα Ἡπειρωταὶ οἱ ἐνοικοῦντες εἰς τὰ Θεσσαλιανὰ, Μελησοργούς, Πράμαγα, καὶ Πεστεργιαγέ, κώμας τῶν Τσομερκῶν.

είδους συνδικιτήσεως μετὰ τῶν αὐτοχθόνων, παρατηροῦμεν ὅτι ἐξαιρέσει περιστάσεων τινων, καθ' ἃς οἱ πρόγονοι αὐτῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑποκεντούμενοι προσηνέχθησαν δυσμενῶς κατὰ τῆς βυζαντινῆς κυριαρχίας, καὶ βλάβην τινὰ ἐπήνεγκον πρὸς τοὺς αὐτόχθονα; περιοίκους, κατὰ τὸ θρησκευτικὸν ὁμῶς αἴσθημα διήγαγον πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ἀπαρεγκλίτως ἀφωσιωμένοι, καὶ ἐσεμνύνοντο προσπελάζοντες εἰς τὸν Ἑλληνισμόν. Ἐπὶ δὲ τῆς Τουρκοκρατίας, καθ' ἣν καὶ Ἕλληνες καὶ Ἄλβανοὶ καὶ Σλαῦοι καὶ Βλάχοι ἀνεξαιρέτως κατετυραννοῦντο καὶ ποικίλως κατεπιέζοντο, ἐκλειψάσης πάσης φυλετικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐριδος, τὰ βῆθεντα ὁμόδοξα ἔθνικὰ ἀποσπάσματα, ἰδίως δὲ οἱ Ἑλληνοβλάχοι, ψυχῇ τε καὶ σώματι συναδελφώθησαν τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ μόνης τῆς διαλέκτου διακρινόμενοι, ἰδιάζον δὲ θρησκευτικὸν φαινόμενον μεταξὺ τῶν Ἑλληνοβλάχων παρατηρεῖται, ὅτι οὐδεμία κοινότης βλαχικῆ, οὐδεμία σχεδὸν οἰκογένεια, ἀπέναντι τῶν παρελθουσῶν καταδυναστεύσεων, ἐνεστερνίσθη τὸν ἰσλαμισμόν, ἐνῶ ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς φυλῆς ἑκατοντάδες κοινοτήτων, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας καὶ μετὰ ταῦτα ἠσπάσθησαν αὐτὸν περιοδικῶς, καὶ παρά τισιν Ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις εὐρέθησαν κοινότητες καὶ οἰκογένειαι προτιμῆσασαι τοῦ Εὐαγγελίου τὸ Κοράνιον· καὶ τούτου φέρομεν δείγμα τοὺς νῦν Βαλκχάδους, τοὺς εἰς τὰ περίξ τῶν Γρεβθενῶν καὶ Νικολίτσας οἰκοῦντας. Τῆς ἐξειδικασμένης δὲ πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ἀφοσιώσεως τῶν Ἑλληνοβλάχων παρεπόμενον ὑπῆρξεν ἡ ἐπιζητήσις τῆς Ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ ταύτης οὐσιώδες ἀποτέλεσμα ἡ πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν προσπέλασις αὐτῶν κατὰ τὰ ἦθη καὶ τὸ φρόνημα, δι' ὃ καὶ συμμετεῖχον καὶ συνειργάζοντο προθύμως εἰς πᾶσιν προσπάθειαν, ἀπόπειράν τε καὶ κίνημα κατὰ τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ· τῆς ὁμοφροσύνης δὲ ταύτης κυήματα ὑπῆρξαν οἱ ἐκ τῆς φυλῆς ταύτης περιοδικῶς ἀναδειχθέντες ἐφάμιλλοι τῶν Ἑλλήνων, ἄνδρες μαχημύτητος, πολιτικῆς συνέσεως, λόγοι τε καὶ κοινοὶ εὐεργέται καὶ κληροδοταὶ οὐκ ὀλίγοι ἐπὶ ἀγαθοεργίαις κοινῶς ἀνεφάνησαν (1).

20. Τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν ἡ ἐκμάθησις, ζωपुरοῦσα φυσικῶ τῷ λόγῳ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, συνέτεινεν ἀρκούντως εἰς τὴν εὐδό-

(1) Τῆς πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν ἀφοσιώσεως τῶν ἀνωτέρων ὁμοθρήσκων καὶ ἀδελφῶν, δείγμα ἑκτακτον καὶ ζωπυρὸν φέρομεν τὴν πρόσφατον αὐτῶν συνεργασίαν ἀπέναντι τῶν συμπολιτῶν καὶ συνεπαρχιωτῶν τῶν Βουλγάρων τῆς Μακεδονίας, παρ' οἷς εἰσοῦσαν ἰσχάτως τὸ ἐκ τῶν ἐλῶν τῆς Γῶμης ἐξατμισθὲν μόλυσμα προσέβαλε πλείστους πολλαχόσε, τῆ συνασπίσει δὲ τῶν αὐτέσε Ἑλλήνων καὶ Δακῶν ἀπεσοδῆθη τὸ τοιοῦτον μόλυσμα καὶ περιωρίσθη εἰς τὰς Βουλγαρικὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὴν Θράκην ἐν μέρει, πρὸς αἴσχος τῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης βῆθισυργούτων ἀνευθέτως καὶ ἀντιχριστιανικῶς.

κιμον αὐτὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ κερδώου Ἑρμοῦ, καὶ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ζωπυρὸν δείγμα ἐστίν, ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἐμπορικαῖς κοινότησιν, (οἷον τοῦ Μετσόβου, τῶν Καλαρρυτῶν, τοῦ Βλαχολειβάδου,) ἡ γιγαντιαία πρόοδος καὶ εὐκλεία τῆς περιβοήτου Μοσχόπολεως, διαφειλονικησάσης καὶ λαβούσης τὰ πρωτεῖα τῆς ἐμπορικῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Τρίκκης, τῆς Λαρίσσης καὶ τῶν ἄλλων, ἔσαι κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἤκμαζον κατὰ τὸ ἐμπόριον. Παρατηρητέον προσέτι καὶ τὸ μεταξὺ τῆς φυλῆς ταύτης κατάδηλον πλεονέκτημα, τὴν λαοσωτήριον λέγομεν σύμπνοιαν τῶν κατὰ καιρὸν διεπόντων τὰ κοινὰ πράγματα καὶ τὴν αὐταπάρνησιν ἐν πάσῃ περιστάσει, ὅτε ἀνώτεροι μικροφιλοτιμίας καὶ κενοδοξίας γενόμενοι συνειργάσθησαν εἰς ἀποσῶψιν ἢ καὶ τὴν μετρίασιν τῶν δεινοπαθημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν παρελθοῦσα πονηρὰν ἐποχὴν ἐπασχον συνεχῶς αἱ ἀδύνατοι χριστιανικαὶ κοινότητες, ἐνῶ παρὰ ταῖς Ἀλβανικαῖς καὶ ἄλλαις κοινότησιν ἡ φιλαυτία καὶ ἰδιοτέλεια, διηυκόλυνον καὶ ὑπεβοήθουν τοὺς φιλάρπαγας δυνάστας. Τῆς λαοσωτηρίου ἀρετῆς ταύτης γέννημα ὑπῆρξεν ἡ πρόνοια, ἣν ἐγκαίρως ἔσχον οἱ προεστηκότες τῶν Καλαρρυτῶν καὶ τοῦ Συρράκου, ἵνα καθυποβάλωσι τὰς κοινότητάς των εἰς τὴν σκέπην τῆς κατὰ καιρὸν Βασιδέ-Σουλτάνας (Σουλτανομήτορος), καρπούμενοι εἶδος ζωῆς ὅπως οὐν ἀνεπηρεάστου καὶ ἀνεκτῆς, διὰ μικρᾶς τινοῦ ἐτχσίας πρυσφορᾶς, ὑπὸ τὴν σκέπην δὲ ταύτην ἐβίουσαν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ Τεπελενιώτου. Εἰς τὴν σύμπνοιαν δὲ καὶ πρόνοιαν τῶν προϊσταμένων τῆς ὤφειλε κατὰ πολὺ μέρος τὴν ἀπρόσκοπτον προαγωγὴν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εὐδαιμονοῦσα Μοσχόπολις, φρεῖσα καὶ προαχθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων τῆς Ἀλβανικῆς γῆς, ἐν ἐποχῇ ἀνομίας καὶ τρόμου.

21. Τὸ βιωτικὸν στάδιον τῶν ἡμιαγρίων προγόνων των ἀποπτύσαντες, ὡς εἴρηται, οἱ Ἑλληνοβλάχοι, καὶ τὰς ἑξεις καὶ τὰ ἔθιμα ἐκείνων ἀποδυσάμενοι καὶ ἐνστερνισθέντες τὰ τῶν Ἑλλήνων, διετήρησαν θρησκευτικῶς αὐτὰ καὶ τὰ διατηροῦσι κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον ἐν ταῖς μνηστείαις, τοῖς γάμοις, ταῖς ἐστιάσεσι, τοῖς χοροῖς, τοῖς ἄσμασι, ταῖς πενθίμοις τελεταῖς καὶ λπ., ὡς τε οὔτε ἐπὶ κεραίαν παρεξέκλιναν τῶν νενομισμένων· διετήρησαν δὲ πρὸς τὴν μητρικὴν διαλέκτῳ καὶ τὸ τῆς ἐνδυμασίας σύστημα, οἱ μὲν ποιμενόβιοι διὰ λευκῶν μαλλίνων ὑφασμάτων ἐπενδυόμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ μελανῶν, σχήματος διαφέροντος τοῦ ἐνδύματος τῶν περιοικούντων ἐντοπίων Ἠπειρωτῶν καὶ Θεσσαλῶν. Περιεργείας δὲ ἄξιον, ὅτι καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους τὰ αὐτὰ σχεδὸν ὑφάσματα φοροῦσι, τὰ φορέματα δὲ τῶν γυναικῶν, τῆς αὐτῆς ὕφης ὄντα, διαφέρουσι

τῶ σχήματι καὶ τῇ παικιλίᾳ τῶν ἐν ταῖς ῥαφαῖς καὶ ταῖς ἀῖραις κεντημάτων καὶ ταινιῶν ἐρυθροῦ χρώματος· ἡ γυναικεῖα δὲ στολὴ τῶν Ἀλβανιτοβλάχων διαφέρει ἐπὶ τὸ ἀκομψότερον ἐθιζομένη παρὰ ταῖς γυναῖκι, καὶ ἐπὶ τὸ χονδροειδέστερον παρὰ τοῖς ἀνδράσι.

22. Τοιαύτης ποιότητος προσόντα ἐχούσης τῆς Ἑλληνοβλαχικῆς φυλῆς, τῆς τοσοῦτον προσπελασάσης εἰς τὸν Ἑλληνισμόν ἀθρομήτως καὶ εἰς παντολῆ τεινούσης ἐξελλήνισιν, τὰ φαινόμενον τοῦτο οὐ διέφυγε τὸ βλοσυρὸν ὄμμα τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Διὸ καὶ ὁ Ἑλληνομάχος Φαλμεράγερ, ἀφοῦ ἐσκιαμάχησε ν' ἀποδείξῃ τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν καταποθεῖσκαν ὑπὸ τοῦ Σλακισμού, ἐν τῷ κατὰ τὸ 1814 ἐκδοθέντι ἐθνολογικῷ αὐτοῦ συγγράμματι, ἐδημοσίευσεν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ σκέψεις τινὰς καὶ ἀδολεσχίας σαθράς, ἐπὶ τῷ ἐξουθενῆσαι ἐπιμῶλλον τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, λαβῶν ἀντικείμενον τὴν μεταξὺ αὐτοῦ ἀδελφικῶς συμβιοῦσαν καὶ συνθραπτομένην Βλαχικὴν φυλὴν. Τῆς τοιαύτης καταχθονίας πολιτικῆς πρόσκοπος καὶ τυφλὸν ὄργανον ὁ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπὸ Βλάχων φρεὶς καὶ ἀνατραφεὶς Μηχαὴλ Γεωργίου Μπογιτζοῦ, ἐν Βιέννῃ ἰδιωτικῶς διδάσκων τὸ 1813, ὑπὸ τὸ πρόσχημα Ὀρθοκευτικῆς ὠφελείας τῶν ἐν Ἑλλάδι ὁμοφύλων του, μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε τὴν Νέαν Διαθήκην δακιστὶ καὶ κουτσοβλαχιστὶ· ἀλλ' ὁ ἀνθελληνικὸς αὐτοῦ σκοπὸς ἐναυάγησε προσκόψας εἰς τὸν ἀνεξάλειπτον Ἑλληνισμόν τῶν Ἑλληνοβλάχων, καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ διαπρεπόντων φιλοπατριδῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

23. Συνεργεῖα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ῥαδιουργίας, ἐκρχέντος ἐν Μολδοβλαχίᾳ τοῦ πολιτικοῦ κινήματος πρὸς συγχώνευσιν τῶν πρὸ τσοσούτων αἰώνων διεστώτων δύο Ρουμουνικῶν ἐθνῶν, ἀνυψώθη εἰς τὴν ἡγεμονικὴν περιωπὴν ὁ Ἰωάννης Κούζας, οὗ τινος ἢ πρὸς τὸν Ἰησοῦτισμὸν ὑποδούλωσις ἐγένετο τελευταῖον γνωστὴ τοῖς φιλορθοδόξοις τῶν Μολδοβλάχων, διὸ καὶ συνώμοσαν κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν πολιτικῶν ἀυλικῶν του, τῶν τυφλοῖς ὄμμασιν ἐργασθέντων πρὸς διάσσειν τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἔπασεν εὐτυχῶς ἀναιμωτὶ ὁ νέος παραβάτης, ἀλλ' ἀφοῦ χεῖρα ληστρικὴν ἐπίβαλεν ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἱερῶν τῆς ὀρθοδοξίας καταγωγίων, καὶ πανταχόθεν τῶν δύο ἡγεμονιῶν ἐξεδίωξε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· οἱ ἀσεβεῖς ὅμως ὀπαδοὶ του οὐκ ἐξέλιπον. Ἐκ Δακῶν τοῦ τοιοῦτου φυράματος ἐσχηματίσθη ἐπὶ τοῦ Κούζα, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῶν ἐν Δακίᾳ εἰσελασάντων Ἰησοῦιτῶν, ἢ ἐν Βουκουρεστίῳ συγκροτηθεῖσα ἐπιτροπὴ, ἐπαγγελλομένη τὴν μετάδοσιν τοῦ φιλολογικοῦ φωτός τῆς κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν πανσόφου Ρουμουνίας, πρὸς τοὺς Ρουμούνους τοὺς

πρὸ 1200 ἐτῶν μακρὰν τοῦ Δουναβείως ἐγκυττωμένους, οὐχὶ πρὸς τὸ συσσωματώσαι αὐτοὺς ἐν τῇ πολιτικῇ ὑπάρξει καὶ τῷ προσδοκωμένῳ μεγαλείῳ τοῦ Ρουμουνικοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκαταλαβεῖν τοὺς ἐν λόγῳ ὑποδούλους Ἑλληνοβλάχους, ἵνα εὐχερῶς πως εἰσέλθωσιν εἰς τὰ Ποντιφικὰ δίκτυα, καθὰ καὶ καὶ οἱ ὑπόδουλοι Παπολάτρι Ἀλβανοὶ, οἱ Μυριδίται, οἵτινες πρὸ ἑπτὰ περὶ τοῦ αἰώνων ἀποσπασθέντες τῆς ὀρθοδοξίας διατελοῦσιν ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν καὶ οὐδὲν σχεδὸν τῶν ὁμοφύλων διαφέροντες, καὶ τοὶ ἀτρόμητοι μαχηταί. Δεύτερος τῆς ῥηθείσης προπαγάνδας σκοπὸς ἐστὶ τὸ ἐμπνεῦσαι καὶ ῥιζῶσαι εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλληνοβλάχων τὸ μῖσος καὶ τὴν δυσμένειαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, διότι ὡς κάρφος τῶν ὀμμάτων τῆς ἀπὸ τοῦ Η' αἰῶνος θεωρουσα αὐτοὺς ἡ δολοπλόκος Ρώμη, οὐδέποτε ἐπαύσατο παλεμῶς διακειμένη πρὸς αὐτοὺς, διὰ τῆς ὀρθοκευτικῆς αὐτῶν συνειδήσεως.

24. Δι' ἐγκυκλίῳν πομπῶδῶν ἀποταθεῖσα ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς πάσας τὰς ἐν Ἑλλάδι Ρουμουνικὰς κοινότητας, ὑπόυλως ἀνεμίμησεν αὐτοῖς τὴν φυλετικὴν καταγωγὴν των, καὶ παρενέειρυσεν τὴν ὁμοιότητα τῶν ἡθῶν, τὸ ὁμόρρυθμον τῆς γλώσσης καὶ τὸ φαντασιώδες μέγα μέλλον τῆς Δακίας, διηρέθισεν αὐτοὺς κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, καὶ ὄργανον πρὸς τὸν δυσμενῆ αὐτὸν σκοπὸν μετεχειρίσθη Βδελλιώτην τινὰ Ἀμβρόσιον ἀρχιμανδρίτην, τῆς ἤδη ἐπὶ προσηλυτισμῷ ἐπισκεφθέντα τὰς ἀξιολόγους κοινότητας Σαμαρίναν, Περιβόλι καὶ Βδέλλαν, διότι ἀλλαχόσε οὐχ εὗρεν εἰσοδόν. Ὁ ἀπκτεὼν οὗτος, καὶ τοὶ προμεμπθευμένοι διὰ χρημάτων, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη κατορθῶσαι διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν καὶ τῶν παχυτάτων ὑποσχέσεων του, εἰμὴ τὴν ὑφαρπαγὴν δωδεκάδος παιδῶν ἀπόρων, σκοτίων τῶν πλείστων, ἐκ τοῦ Περιβολίου καὶ τῆς Βδέλλας ὀρμωμένων, ἅτινα ἐν πομπῇ ὠδήγησεν εἰς Βουκουρεστίον, καὶ διὰ τὸ κατόρθωμα τοῦτο οἱ πάτρονές του ἔθυσαν τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

25. Τῆς τοιαύτης Ἰησοῦτικῆς δολιότητος παρουσιάσθη σύγχρονον ὄργανον ὁ προειρημένος Ἰω. Κ. Μάξιμος, ὅστις διὰ δαπάνης τῆς ὡς εἴρηται ἐνεργούσης Δακικῆς Προπαγάνδας, καλυπτομένης ὑπὸ τὰ ἄσημα ὀνόματα Κ. Α. Τσόγκα καὶ Α. Κοσάκοβιτς, ἐξέδωκε τὸ 1862 Δακορουμουνικὴν Γραμματικὴν, δακιστὶ καὶ ἀπλοελληνιστὶ συντεταγμένην, ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν τοῖς τὰ δεξιὰ τοῦ Δουναβείως Ρουμούνοις· ἐν δὲ τῷ προοιμίῳ συνέγραψε μεσαιωνικά τινα ἀπομνημονεύματα διαστρέψας τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, πρὸς τὸ ὑποκεντῆσαι τὸν φυλετικὸν ἐγωῖσμόν τῶν Ἑλληνοβλάχων κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος· διὸ καὶ ἐν πάσῃ σελίδι ἐπιχερεῖ καταφρονῶς τὸ δηλητήριον τῶν ὑποβολέων του. Τρί-

τος τῆς αὐτῆς ποιότητος ἀνὴρ ὁ Γεώργιος Χατζῆ Στεργίου, ἐκ Τυρνόβου, παρεσιόσθη ἰδρυτῆς φοιτητηρίου ἐν τῷ Μεγαρόβω, ἀλλ' ἠναγκάσθη ἀποχωρῆσαι, διότι οἱ ἑλλημικώτατοι Μεγαροβίται καὶ Τερνοβίται εἰς οὐδένα τῶν νεανιῶν καὶ παιδῶν τῆς κοινότητός των ἐπέτρεψαν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν. Τέταρτος τυχαδιώκτης ἀπεστάλη πρὸ ἐνός ἔτους Στέφανός τις εἰς Βδέλλαν γεννηθεὶς, ἵνα δωρεάν διδάσκη τὴν Δακροουμουικὴν εἰς μίαν τῶν προεκτεθεισῶν Βλαχικῶν κοινοτήτων. Ἀλλὰ μὴ εὐρῶν ἀποδοχῆν, ἐνέωξεν ἐν τῇ κωμοπόλει τῶν Γρεβθενῶν ἄθλιόν τι φοιτητήριον εἰς τὸ διδάσκειν τὰ Δακικὰ τοῖς προσερχομένοις παισὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην Ἑλληνοβλάχων. Τὸν καταχθόνιον δὲ σκοπὸν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ταύτης δωρεᾶς διὰ τῆς ὀξυδερκειᾶς των κατιδόντες οἱ προϊστάμενοι τῶν πέριξ κοινοτήτων, ἀπέκτησαν τὴν ἐγκαιρον ἐπέμβασιν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις φρονίμως ποιούσα ἔκλεισε τὸ ῥηθὲν καταγώγιον, πρὶν ἢ ὁ ἅγιος Γρεβθενῶν Κ. Γεννάδιος κατίδη τὸν εἰς τὴν λογικὴν του μάνδρον ὑπὸ δορὰν προβάτου παρεισδύσαντα λύκον.

26. Εἰς τὸ μεταξὺ αὐτῶ, ἐπίσημον διπλωματικὸν πρόσωπον περιγηθὲν κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν τὰς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ νέᾳ Ἠπειρῷ Βλαχικὰς κοινότητας μετὰ διερμηνευτικῆς συνοδίᾳς, ἀγνοοῦμεν ὁποῖαν ἰδέαν συνέλαβε καὶ ὁποῖας πληροφορίας διεβίβασε τοῖς ἐντολεῦσι περὶ τῆς ποιότητος καὶ διαθέσεως τῶν Ἑλληνοβλάχων· ἐσμέν δὲ εἰς θέσιν διακηρῦσαι καὶ διαβεβαιῶσαι τὴν ῥηθείσαν Προπαγάνδαν καὶ τοὺς ὑποβολεῖς αὐτῆς, ὅτι παρὰ τοῖς ἡμετέροις Βλάχοις πᾶσα μηχανορραφία καὶ ὑπενέργεια κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔσται ματαία, ἐρριζωμένης οὐσης τῆς ἰδέας ἐν ταῖς διανοίαις τῶν ὑγειῶς σκεπτομένων Ἑλληνοβλάχων (ὡς καὶ τῶν Ἀλβανῶν), ὅτι ἐὰν γέγραπται ἵνα ἡ προσφιλεστάτη πατρίς αὐτῶν ἐπιτεύξηται ταχέως ἢ βραδύτερον ἐλευθερίαν καὶ εὐημερίαν, τὸ τοιοῦτον εὐτύχημα προσδοκῶσιν ἰδεῖν ἐξερχόμενον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐστίας καὶ τῆς δαδούχου καὶ λαοσωτηρίου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, γνωρίσαντες ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας, ὁποῖά εἰσι τὰ δῶρα καὶ ἡ φιλόστοργος διάθεσις τῆς Παπτικῆς πατρότητος.

27. Διελθόντες τὴν προμνησθεῖσαν Δακροουμουικὴν Γραμματικὴν πληροφοροῦμεθα, ὅτι εἰς τὸ γράφειν αὐτὴν ἀπαιτοῦνται 29 στοιχεῖα, τὰ μὲν εἰς φωνήεντα, τὰ δὲ λοιπὰ σύμφωνα, καὶ ἕκαστον τούτων παρακολουθοῦσι πλείστα φωνητικὰ μεταβολὰ καὶ μεταμορφώσεις, πρὸς ἃς ἀπαιτοῦνται ὑπερπληθεῖς κανόνες ἀτάκτως κείμενοι εἰς 38 σελίδας καὶ στρεφόμενοι ἐν μέρει εἰς τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς προφορᾶς. Πρὸς δὲ τὴν τεχνολογίαν καὶ ἰδιοσυγκρασίαν τῆς τραχείας καὶ πολυσπόρου ταύτης

γλώσσης συμπρομαρτοῦσι τοσοῦτοι κανόνες ἀκανόνιστοι, καὶ παραλήψεις, καὶ ἀνωμαλῖαι καὶ ἐξαιρέσεις, ὥστε Ἀήλιος ἀπαιτεῖται κολυμβητῆς ἵνα διέλθῃ τὸν γραμματικὸν αὐτὸν ὠκεανὸν, ὑπόχρεως ὢν ἐντούτοις ἵνα ἱκανὰ ἔτη ἀναλώσῃ ὁ σπουδαστῆς Ῥουμουῖνος πρὸς τὸ ἐκμαθεῖν οὐ μόνον τὴν λατινικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰταλικὴν καὶ ἰδιαίτερον τὴν γαλλικὴν, ἧς μυριάδες λέξεων ἐγένοντο περιουσία τῆς Δακροουμουικῆς κατακτήσεως. Ἀπέναντι δὲ τοιαύτης χρονικῆς θυσίας καὶ τοσούτων ἀγώνων, ὀλίγιστοι τῶν Ἑλληνοβλάχων ἐθεώρησαν ἐπιζήλον τὴν προσενηχθεῖσαν αὐτοῖς γλωσσικὴν μεγαλοδωρίαν, γνωρίζοντες ἐκ πείρας τὴν λεκτικὴν καὶ συντακτικὴν αὐτῆς πτωχείαν καὶ τὸ ἄχαρι καὶ τραχὺ τῆς ἐκφράσεως, καὶ ἐκτιμῶντες διὰ πολλοὺς λόγους τὴν γλώσσαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Χρυσοστόμων, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας τὰ πολύτιμα ἀποτελέσματα, καὶ πρὸς ταύτην ὡς ἐστὶαν φωτοπάροχον θεωροῦντες, ἀκολουθοῦσι μετὰ πεποιθήσεως ἀριεργοῦντες τὴν ἀρωγὴν τῶν τέκνων των, καὶ τοιοῦτοι ἔσονται μέχρι τῆς ὀλοσχεροῦς ἐξελληνισέως των, ἀποστρεφόμενοι τοὺς κακοήθεις καὶ ἀπειροκάλους διώκτας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Π. Θ.

(Ἔπιται τὸ τέλος.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων, φράσεων καὶ παροιμιῶν

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ.

(Τέλις. Ἴδε φυλ. 431.)

X.

Χαβρίζει (τρ. πρ.). Ὅστις ἴσταται κεχηνῶς καὶ δεικνύει τοὺς ἐδόντας, ἐξ οὗ καὶ χάβρος, παρ' ἄλλοις φαγκρίζει.

Χαιράμενος καὶ χαιράμενη / Εὐχὴ εἰς ἀνδρόγυνον.

Χαλαβαρδίζω. Προξενῶ θόρυβον ἢ χαχλοῦν ἐπὶ ἀνθρώπων πολλῶν συνεργομένων καὶ εὐθυμούντων κυρίως ἐν τῇ τραπέζῃ. «Κάθονται καὶ χαλαβαρδίζου.»

Χάλαβρα ἀντὶ χαλαρὰ ἢ χαλαρωμένα. «Ὅλα τοῦ σπιτιοῦ εἶναι χάλαβρα.»

Χάλασμα. Τὸ ἐρείπιον ἢ κρήμισμα οἰκοδομῆς. § *Χάλασμα* τοῦ στομάχου (*dégaugement*) κοινῶς κακοστομαχία. § *Χάλασμα* (*hernie*) καὶ *χαλασμέρος* ὁ πάσχων ἐντεροκοίλιν.

Χαλάστρα, *brèche*. § *Χαλάστρα* καὶ *χαλάστραις* «Τοῦ ἕκαμε χαλάστραις,» ἐπὶ ῥαδιοργιῶν γινομέ-